

14.8.2025

Elintarviketeollisuusliiton viestit budjettiriiheen syksyllä 2025

Suomalainen ruoka-ala toimii maailmassa, joka muuttuu kovaa vauhtia. Elintarvikealan yritykset ovat alttiita monille toimintaympäristön muutoksille. Alaan vaikuttavat niin säädösympäristössä tehdyt muutokset, alkutuotannon satovaihtelut kuin geopolittiset tapahtumat. Ruokia ja juomia valmistavat yrityksemme kohtaavat kiristyvää kilpailua kotimaassa ja vientimarkkinoilla. Kuluttajien tarpeiden muutokset ja kasvavat odotukset vastuullisuudesta vaativat yrityksiltä uudistumista ja osaamisen kehittämistä.

Ruoka-alan ensisijaisena tehtävänä on tuottaa ravintoa kasvavan globaalin väestön tarpeisiin. Ilmastomuutos ja sen myötä lisääntyneet sään ääri-ilmiöt haastavat eurooppalaista ruuantuotantoa. Suomella on erinomaiset mahdollisuudet toimia tulevaisuudessa kokoaan suurempana ruokaturvan tuottajana ja kasvattaa elintarviketuotantoaan. Elintarviketeollisuus on aivan olennainen osa Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta.

Ruoka-ala pystyy antamaan vahvan panoksen Suomen kansantalouden kasvuun. Se tuo elinvoimaa koko maahan maaseudulta kaupunkeihin. Huolehtimalla elintarvikealan yritysten suotuisista kasvuolosuhteista syntyy työpaikkoja, hyvinvointia ja kasvua eri puolille Suomea. Yksi työpaikka elintarviketeollisuudessa luo kolme työpaikkaa muualle yhteiskuntaan.

Ruoka-alan toimivuus on perinteisen tuotannon jatkuvuuden turvaamista, uusien innovaatioiden ja mahdollisuuksien hyödyntämistä sekä alkutuotannon ja teollisuuden sivuvirtojen muuttamisesta biokaasuksi ja lannoitteiksi.

Suomi on kärkijoukossa eurooppalaisen elintarviketeollisuuden T&K-investoinneissa. Tavoitteena on olla kärkeä tulevaisuudessakin sekä muuntaa tuotekehityksen hedelmät aiempaa vahvemmin investoinneiksi ja vienniksi tuottamaan hyvinvointia yhteiskunnalle. Yrityksiltä se edellyttää rohkeutta uudistua, luovuutta ideoida ja kykyä investoida. Korkea osaaminen ja alan osaajat mahdollistavat muutoksen.

Elintarvikeala on työvoimavaltainen ja jakautunut eri puolille maata. Alan yritykset kärsivät osaajapulasta. Ruoka-alalle tarvitaan lisää ammattitaitoisia ja motivoituneita tulevaisuuden osaajia. Osaajien saatavuudesta on huolehdittava työmarkkinoiden toimivuudella sekä alan koulutuspaikkojen turvaamisella ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Lisäksi on parannettava alan houkuttelevuutta. Työvoimapula voi hidastaa yritysten kasvua ja heikentää investointihalua, minkä vuoksi alalle tarvitaan osaajia myös ulkomailta.

Yhteiskunnalta ruoka-alan menestys edellyttää, että yhteiskuntapolitiikan eri tavoitteet ovat keskenään tasapainossa. Poliitikalla on edistettävä sekä ruoka-ala kilpailukykyä, huoltovarmuutta että kestävyyttä. Yhden tavoitteen painottuessa muita enemmän on vaarana, että muiden tavoitteiden saavuttaminen kärsii. Yhteiskunnan on taattava yrityksille ennakoitava toimintaympäristö ja ruoka-alan kasvua tukevia politiikkatoimia. Budjettiriihessä on linjattava toimista huoltovarmuuden sekä ruoka-alan investointi- ja työllistämiskyvyn vahvistamiseksi.

Julkista taloutta sopeutettava ennakoitavasti

Suomen talouden kehitys on ollut ennusteita heikompaa, ja ennustettu elpyminen on siirtynyt koko ajan eteenpäin. Kansantalouden heikko kehitys heijastuu myös julkiseen talouteen. Ennusteiden mukaan julkisen talouden velkasuhde ei käänny laskuun. Puoliväliriihen veropäätökset ja investointiohjelma vievät hallituksen finanssipolitiikan kokonaisvaikutuksia kauemmaksi tavoitteista. Se kaventaa Suomen finanssipolitiikan liikkumavaraa sekä heikentää julkisen talouden kykyä kohdata ja vastata taloudellisiin kriiseihin tulevaisuudessa.

Yrityksille ja investointipäätöksille on tärkeää, että veropolitiikan näkymä tiedetään yli vaalikausien. Ennakoitava veropolitiikka mahdollistaa investoinnit. Veropäätösten pitäisi olla johdonmukaisia ja pitkäjänteisiä sekä ennakoitavia. Tämä olisi huomioitava jo kuluva vaalikauden veropäätöksissä. Yritys- ja verotukien läpikäynnissä on otettava huomioon huoltovarmuuskriittiset alat, kuten elintarviketeollisuus, sekä muutosten vaikutukset kansainväliseen kilpailukykyyn.

Huoltovarmuudelle kriittisten alojen tuotanto- tai logistiikkakustannuksia ei pidä kasvattaa. Maataloustukien on tuettava aktiivista ruuantuotantoa eikä ruuantuotannon tuista saa leikata. Kansallisissa tuissa on otettava huomioon, että parhaillaan valmistellaan EU:n uutta rahoituskehystä ja yhteistä maatalouspolitiikkaa. Kansallisia päätöksiä ei pitäisi tehdä ennen kuin tiedetään EU:n budjetin muutosten vaikutukset Suomeen, jotta tukijärjestelmän kehittäminen olisi pitkäjänteisempää.

Virvoitusjuomaveron korotuksesta luovuttava

Ruokia ja juomia valmistaviin yrityksiin ei pidä kohdistaa uusia pistemäisiä veroja, jotka heikentävät kilpailukykyä ja toimintaympäristön ennakoitavuutta. Pistemäisten, kilpailua vääristävien veronkorotusten sijaan olisi etsittävä tasapuolisempia veroratkaisuja.

Virvoitusjuomavero vääristää kilpailua, heikentää kotimaisen juomateollisuuden kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä aiheuttaa juomateollisuudelle merkittävän hallinnollisen taakan. Lisäksi vero vaikuttaa negatiivisesti kotimaisten yritysten innovointiin ja vientimahdollisuuksiin. Virvoitusjuomaveron on valikoiva ja epäjohdonmukainen pistevero.

Nykyistä virvoitusjuomaveron ja sen edeltäjiä on pyritty saamaan toimivaksi ja valtiontukisääntöjen mukaiseksi useita vuosia. Lainsäädännöllä ei ole mahdollista saada aikaan sellaista veroa, joka yhtäältä kattaa juomat mahdollisimman laajasti kerryttäen tehokkaasti verotuloja (fiskaalinen tavoite) ja toisaalta ottaa kattavasti huomioon eri tuotteiden terveysvaikutukset (terveysperusteinen tavoite) sokerin ollessa vain yksi terveyteen vaikuttava komponentti.

Petteri Orpon hallituksen ohjelma lupaa turvata vakaan toimintaympäristön yrittämiselle ja investoinneille ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. Lisäksi hallitusohjelmassa asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet ruoka-alan kasvulle ja elintarvikeviennin kaksinkertaistamiselle. Päätös korottaa virvoitusjuomaveron heikentää merkittävästi toimintaympäristön ennakoitavuutta juomateollisuudessa sekä alan yritysten kykyä kasvaa ja vauhdittaa ruoka-vientiä.

Virvoitusjuomaveron ei täyty hyvän veron tunnusmerkkejä, koska sen vaikuttavuudesta ohjaavana verona ei ole takeita. Jos verolla tavoitellaan pääasiallisesti terveyden edistämistä, pitäisi pystyä osoittamaan, että tavoite saavutetaan veron avulla. Jos tavoite on kerätä valtiolle lisätuloja, se voidaan tehdä vähemmän kilpailua vääristävällä ja vähemmän hallinnollista taakkaa aiheuttavalla tavalla. Virvoitusjuomaverosta onkin luovuttava.

Toissijaisesti ETL korostaa, että on tärkeää arvioida ja seurata virvoitusjuomaveron korotusesitykseen sisältyvän, viime vaalikaudella hyväksytyn kuusiportaisen veromallin ja veropohjaan tehtävien muutosten vaikutuksia kulutukseen, terveyteen ja yrityksiin, ennen kuin verotusta ryhdytään kiristämään ehdotetulla tavalla. Kuusiportaisen veromallin voimaantulossa pitäisi huomioida myös pitkät valikoimajaksot ja yritysten tarvitsema aika toimintansa suunnitteluun. Sen vuoksi 1.1.2026 ei ole realistinen ajankohta voimaantulolle, vaan voimaantuloa pitäisi lykätä.

Tutkimusten perusteella terveysperusteinen verotus ei ohjaa ihmisiä terveellisiin valintoihin, vaan kuluttajat etsivät edullisempia vaihtoehtoja samasta tuotekategoriasta (esim. VATT 2024, Labore 2019).

T&K-verokannustin muunnettava TKI-verokannustimeksi

Elintarvikealan menestymiseen tarvitaan innovaatioita, minkä vuoksi tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä osaamisen merkitys kasvaa. Alalla yhdistyvät eri tieteiden, teknologioiden ja teollisuudenalojen osaamiset. Ruoka-ala haluaa toimia edelläkävijänä siinä, miten ala uudistuu ja vahvistaa kilpailukykyä hyödyntämällä uutta teknologiaa.

Suomessa on kansainvälisesti korkeatasoista osaamista ravitsemus- ja elintarviketutkimuksessa, ja suomalaiset yritykset ovat olleet pioneereja terveysvaikutteisten ja kestävästi tuotettujen elintarvikkeiden kehittäjinä. Puhtaille, turvallisille ja kestävästi tuotetuille elintarvikkeille on kasvavaa kansainvälistä kysyntää.

Hallitusohjelman mukaan TKI-rahoitus vauhdittaa elintarvikealan innovaatioita ja investointeja, jotka kasvattavat alan arvonalisää ja työllisyyttä. Tätä rahoitusta on ohjattava myös kotimarkkinoilla toimiville yrityksille ja innovaatioiden tukemiseen, erityisesti digitalisaation ja datatalouden edistämiseen. Rahoitusta on kohdennettava sekä datan parempaan hyödyntämiseen että yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyöhön.

On varmistettava, että ketju perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen ja kehitystyön kaupallistamiseen toimii katkeamattomasti. Näin tuetaan tutkimuksen tehokasta hyödyntämistä ja innovaatioiden siirtymistä markkinoille. Talouskasvun ja tuottavuuden parantamiseksi on hyödynnettävä olemassa olevaa tietoa ja teknologiaa, ei pelkästään luotava uutta tietoa. Tuottavuuskehitystä voidaan vauhdittaa hyödyntämällä muualla tehtyihin innovaatioihin perustuvaa uutta teknologiaa. Julkista T&K-rahoitusta onkin suunnattava toimiin, jotka edistävät laajasti toimialan kykyä omaksua ja ottaa käyttöön uutta teknologiaa.

Business Finlandin T&K-rahoituksella on tuettava myös kotimarkkinoilla toimivia toimialoja ja innovaatioita, jotta kilpailukyky ja tuottavuuskasvu vahvistuvat laaja-alaisesti. On varmistettava, etteivät T&K-rahoituslain kriteerit ole Suomessa muita maita tiukemmat siinä, mikä katsotaan T&K-toiminnaksi.

TKI-toiminnan verovähennysoikeus on hyödynnettävä nykyistä paremmin. Verottajan tiukkojen tulkintojen vuoksi tutkimus- ja kehitystoiminnan sisällöstä T&K-verohuojennusten (yleinen ja ylimääräinen lisävähennys) hyöty on jäänyt pieneksi. Budjettiriihessä pitäisi linjata T&K-verovähennyksen soveltamisalan laajentamisesta tuottavuutta parantavien innovaatioiden käyttöönottoon sekä vähennyksen mahdollistamisesta myös tappiollisille yrityksille.

Superpoistot kone- ja laiteinvestointeihin

Suomessa elintarviketeollisuuden tuotantolaitokset ovat vanhenemassa ja alalla tarvitaan lähivuosina uusia korvaavia investointeja. Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n investointitiedustelun

(2025) mukaan vain pieni osa elintarvikeyritysten investointisuunnitelmista tähtää kasvuun. Yritysten investointisuunnitelmiin vaikuttaa se, millaiseksi toimintaympäristöksi Suomi koetaan kilpailijamaihin nähden.

Yhteisöveron alennus on tervetullut toimi, joka kannustaa yrityksiä investoimaan. Julkiselle taloudelle se on kallis työkalu investointien edistämiseen. Suomen yhteisöverokanta on nyt kilpailukykyinen. Verokilpailua maiden välillä käydään tällä hetkellä erilaisilla investointeihin liittyvillä kannustimilla, ei niinkään yhteisöverokannalla. Julkisen talouden heikentymisen vuoksi päätöstä alentaa yhteisöveroa pitäisi arvioida uudelleen. Sen sijaan pitäisi vauhdittaa investointeja koneisiin ja laitteisiin kohdennetulla verokannustimella eli superpoistoilla.

Superpoistot kone- ja laiteinvestointeihin vastaisivat T&K-verokannustinta. Ne voitaisiin toteuttaa poistojärjestelmässä korottamalla uuden kone- ja laiteinvestoinnin *poistopohjaa* yli 100 prosentin tason niin, että poistoja voitaisiin tehdä investoinnin todellista suuremmasta arvosta – esimerkiksi 10 prosentin investointihyvitystä vastaisi 150 prosentin poistopohja.

Tämä kannustin perustuisi tuttuun poistojärjestelmään, eikä se lisäisi byrokratiaa verohallinnossa tai yrityksissä. Suomessa yritysten efektiivinen veroaste on lähempänä todellista yhteisöverokantaa kuin monissa muissa maissa. Investointihyvitys kaventaisi veropohjaa lisäten Suomen houkuttelevuutta investointikohteena.

Yritys saisi superpoistot uusiessaan koneita ja laitteita, kun taas yhteisöveron laskeminen hyödyttäisi kaikkia voittoja tekeviä yrityksiä ilman investointeja. Julkista taloutta verotuki rasittaisi vaiheittain, kun poistoja koneista ja laitteista tehdään asteittain menojäännöspoistoina. Yhteisöveron alennus puolestaan tuo asteittain hyötyjä uusina investointeina, mutta julkisessa taloudessa sen vaikutukset näkyvät välittömästi.

Ruokaviennille pitkän aikavälin malli ja pysyvät rakenteet

Maan hallitus on asettanut tavoitteeksi elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2031 mennessä. Tavoitteeseen tähdätään maa- ja metsätalousministeriön vetämällä kasvuohjelmalla.

Viennin edistämisen rakenteiden pitää perustua yritysten tarpeisiin, ja valtion on tuettava yritysten vientipanostuksia valituilla markkinoilla. Yhteistyömallin valtion ja yritysten kesken on oltava strateginen ja pitkäjänteinen, jotta yritykset voivat suunnitella toimintaansa.

Erikokoiset yritykset tarvitsevat erilaisia palveluja viennin edistämiseen. Pk-yritykset tarvitsevat erityisesti markkinatietoa ja kontaktiverkostoja, suuret yritykset puolestaan viranomaispalveluja uusille markkinoille pääsyyn. Palvelujen monipuolisuus varmistaa viennin kasvun erikokoisille yrityksille.

Elintarvikeviennin on oltava osana uudistettua Team Finland -kokonaisuutta. Elintarvikealan yritysten tarvitsemat kohdennetut palvelut voidaan rahoittaa valtion talousarvioon sisältyvästä biotalouden kasvumäärärahasta. Ruoka-ala tarvitsee lakkautetun group explorerin kaltaisen työkalun vientimahdollisuuksien selvittämiseen.

Lisäksi on säilytettävä vahva yhteys muihin yrityspalveluihin, kuten T&K-rahoitukseen (Business Finland), oman ja vieraan pääoman ehtoiseen rahoitukseen (Teollisuussijoitus, Finnvera) sekä alueellisiin yrityspalveluihin (ELY-keskukset). Elintarvikeviennin kokonaiskoordinaatio säilyisi Team Finlandissa ja koko kansainvälinen verkosto olisi elintarvikealan käytettävissä.

Elintarvikeviennissä viranomaistoiminnot ovat välttämättömiä, joten Ruokavirastolla on tärkeä rooli vientipalvelujen kokonaisuudessa. Ruokaviraston sopeutustoimista huolimatta vientitoimintojen palvelutaso pitää säilyttää nykyisellään ja yritysten palvelumaksut kohtuullisina.

Koulutuksella on turvattava osaajien saatavuus

Osaavan työvoiman saatavuus on edelleen keskeinen kasvun este elintarvikealan yrityksille. Ammatillisen koulutukseen jo tehtyt leikkaukset heikentävät osaavan työvoiman saatavuutta ruoka-alan yrityksissä, koska aikuisten alanvaihtajien kouluttaminen ja henkilöstökoulutus vaikeutuvat. Ammatilliseen koulutukseen tehtävät uudet leikkaukset on torjuttava. Lisäksi korkeakouluissa alkaneille uusille elintarvikealan koulutusohjelmille on turvattava pitkäjänteinen rahoitus. Työvoimapolitiittisen koulutuksen rahoitus työvoima-alueilla on varmistettava osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi.

Osaamisen kehittämisen jatkuttava koko työuran

Elintarvikealan muuttuviin osaamistarpeisiin vastataan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla, oppisopimuksilla sekä yritysten, oppilaitosten ja viranomaisten yhteistyöllä. Lisäksi tarvitaan enemmän korkeakoulutason koulutusta jo työssä olevien työntekijöiden osaamisen kehittämiseen.

Ammatillinen koulutus toimii koko työuran aikaisen osaamisen varmistajana. Suomessa tarvitaan pitkän aikavälin näkemys jatkuvalle oppimiselle erityisesti ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. On ratkaistava, miten kasvavat tarpeet erityisesti suorittavissa tehtävissä toimivien työntekijöiden osaamisen päivittämiseksi rahoitetaan.

Ruoka-alan ilmastotyötä edistettävä kannustimilla

Suomalainen elintarviketeollisuus on vahvasti sitoutunut kunnianhimoisten ilmasto- ja luontotavoitteiden edistämiseen. Alalle on ominaista, että toiminnasta aiheutuu vain vähän suoria kasvihuonekaasupäästöjä. Keskimäärin 96,5 prosenttia alan yritysten kokonaispäästöistä on arvoketjun epäsuoria päästöjä. Suurimmat epäsuorat päästöt syntyvät raaka-aineiden tuotannosta, kuljetuksista ja tuotteiden käytöstä.

Elintarviketeollisuus haluaa edistää koko ruokaketjun siirtymistä kohti vähähiilisyyttä, sillä ilmastomuutoksen eteneminen ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen aiheuttavat riskejä raaka-aineiden saatavuuteen ja kustannuksiin. Maatalouden ilmastotavoitteita on kuitenkin edistettävä ensisijaisesti vapaaehtoisin toimin. Elintarviketeollisuuden ja maatalouden sivuvirtojen hyödyntäminen bioenergian tuotannossa on tärkeä osa vihreän siirtymän kokonaisuutta ruoka-alalla.

Ilmasto-olosuhteet, veden ja maaperän puhtaus sekä jäljitettävyyys ovat vahvuuksia, jotka antavat Suomelle ja suomalaiselle ruoka-alalle mahdollisuuden tarjota ratkaisuja moniin globaaleihin haasteisiin. Meillä on mahdollisuus toimia tulevaisuudessa kokoamme suurempana ruoka-aittana.

Ilmastorahoitusta on lisättävä ruoka-alan arvoketjun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, uusien vaihtoehtoisten proteiini-lähteiden ja hiilensidonnain menetelmien kehittämiseen sekä kestävien ruokainnovaatioiden viemiseen teolliseen mittakaavaan. On myös varmistettava, että investointien verokannustimet tukevat ruoka-alan kestävyysmurrosta.

Kotimaista raaka-aineomavaraisuutta vahvemmaksi

Yhteiskunnan pitää tarjota kannustimia kestävämmälle ruuantuotannolle. Vähähiilisten toimintatapojen edistämiseksi ja tuotetarjonnan lisäämiseksi on varmistettava investointituet kotimaisten raaka-ainevaihtoehtojen ja kestävien ruokainnovaatioiden jatkojalostukseen sekä niiden tuotannon skaalaamiseen teolliseen mittakaavaan.

Luonnonvarakeskuksen selvitys Suomen ruokasektorin arvonnisan kasvupotentiaalista (2024) ennakoii kasviproteiinista valmistettujen tuotteiden kulutuksen jatkuvan nopeana. Myös tuoreissa kansallisissa ravitsemussuosituksissa kehoitetaan lisäämään kasvisten ja kasvipohjaisten tuotteiden käyttöä. Sen vuoksi kotimaista raaka-aineomavaraisuutta on parannettava käynnistämällä kansallinen ohjelma elintarvikekäyttöön soveltuvien kasvilajien kehitykseen ja kasvinjalostukseen.

Ohjelmalle on turvattava pitkäaikainen rahoitus. Se tukee hallitusohjelman toimeenpanoa, sillä myös maatalouden parlamentaarinen arviointiryhmä esitti kansallisen strategian valmistelua valkuaisomavaraisuuden lisäämiseksi pitkällä aikavälillä.

Tukitoimin vauhtia ruokaketjun energiasiirtymään

Päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttää ruoka-alan arvoketjulta merkittäviä investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa, mitkä nostavat väistämättä tuotantokustannuksia ja vaikuttavat suomalaisen elintarvikealan kansainväliseen kilpailukykyyn.

Ilmastopolitiikalla on edistettävä tasapainoisesti sekä huoltovarmuutta, kilpailukykyä että kestävyyttä. Alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden energiasiirtymää pitäisi edistää ohjelmalla, joka vauhdittaa alan sähköistymistä ja irtaantumista fossiilisesta tuontienergiasta, kannustaa uuden teknologian käyttöönottoon sekä turvaa ruuantuotannon huoltovarmuuden kriisitilanteissa.

Suomessa tarvitaan rahoitusta energiasiirtymän vauhdittamiseen. Se tukisi samalla suomalaisen ruoka-alan kansainvälistä kilpailukykyä sekä päästökauppasektorin ulkopuolisten alojen, kuten maatalouden, mahdollisuuksia saavuttaa EU-velvoitteet päästövähennyksissä.

Vuonna 2027 käynnistyvä polttoainejakelun päästökauppa vaikuttaa merkittävästi uusiutuvien polttoaineiden kysyntään. Kansallisesti toteutettava soveltamisalan laajentamisen tuoma kustannusten nousu kotimaiselle maataloudelle on välttämätöntä kompensoida täysimääräisesti.

Uuden päästökaupan tuloista osa pitää kohdentaa maatalouden energiasiirtymän vauhdittamiseen. Sitä tukee hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan Suomi vastaa päästöjen vähennystavoitteisiin ja etenee hiilineutraalisuustavoitteeseen ja hiilinegatiivisuuteen ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee.

Maatalouden polttoaineveronpalautus on uudistettava niin, että se ohjaa alkutuotantoa siirtymään fossiilittomiin energiamuotoihin. Näin varmistettaisiin myös MAKERAn investointitukien jatkuvuus, mikä tukee maatalouden tuottavuuskehitystä ja päästötoimia.

Biokaasun tuotantoa lisättävä, riippuvuutta tuontilannoitteista vähennettävä

Maan hallituksen ohjelmassa on kunnianhimoiset tavoitteet puhtaan siirtymän edistämiseen. Biokaasun käytön ja tuotannon lisäämiseksi tarvitaan uusia kannusteita, koska jakeluvelvoitteen muutos luo epävarmuutta investointiympäristöön. Energiantuotannon ohella biokaasun tuotanto edistää kiertotaloutta, sillä prosessissa ruokaketjussa syntyvien sivuvirtojen ravinteet

saadaan hyödynnettyä. Biokaasun tuotannon edistäminen teollisessa mittakaavassa on ratkaisu myös ravinnekierron edistämiseen.

Suomen maatalous on riippuvainen tuontilannoitteista. Ravinteiden kierrätyksen ja lannoitteiden huoltovarmuuden tiekartan valmistelu on saatava pikaisesti liikkeelle ja varattava siihen rahoitus. Vihreä ammoniakki, jota jalostetaan vedystä, voisi turvata kotimaisen lannoitehuoltovarmuuden tulevaisuudessa. Edellytykset siihen on rakennettava nyt. Teollisuuspolitiikkaa tukevien investointitukien on ulotuttava myös ammoniakin valmistukseen.

Suomessa on parhaillaan suunnitteilla ja rakenteilla noin 50 uutta biokaasun ja biometaanin tuotantolaitosta. Hankkeiden taloudelliset vaikutukset ovat yli 700 miljoonaa euroa ja toteutessaan ne luovat noin 800 uutta pysyvää työpaikkaa.

Hallituksen pitäisi linjata biokaasuohjelman päivittämisestä energia- ja lannoiteomavaraisuuden ja ruoka-alan kiertotalouden parantamiseksi vuoteen 2035, jotta alalle saataisiin näkymää yli hallituskausien.

Biokaasu on tällä hetkellä merkittävin käytössä oleva uusiutuva kaasu ja sen käyttöä voidaan lisätä erityisesti raskaassa liikenteessä ja merenkulussa. Biokaasuvision tavoitteena on 4 terawattituntia kotimaista biokaasun tuotantoa vuonna 2030. Tämä tavoitteen toteutumiseksi työ- ja elinkeinoministeriön uusiutuvan energian tuotantotukia on kohdennettava biokaasuhankkeisiin. Määrärahat on varmistettava myös raskaiden kaasujoneuvojen hankintatukiin ja jakeluinfran laajentamiseen. Myös tukea maatilojen biokaasuinvestoinneille on jatkettava.

Biokaasu on huomioitava teknologianeutraalisti, kun jakeluinfrastruktuuria kehitetään. Konkreettisenä tavoitteena pitäisi olla viiden biometaanin verkkoonsyöttöpaikan käyttöönotto vuoteen 2027 mennessä. Myös verotuksella on varmistettava, että kotimainen ja uusiutuva biokaasu on kilpailukykyinen energiamuoto suhteessa fossiilisiin vaihtoehtoihin. Esimerkiksi Ruotsissa biokaasua ei verota liikennepolttoaineena.

Kannustusta luontotyöhön vapaaehtoisten hyvitysten verovähennyksillä

Elintarviketeollisuus on tehnyt pitkäjänteisesti töitä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ruokaketjun päästöjen vähentämiseksi. Monet ruoka-alan yritykset ovat jo asettaneet omalle luontotyölle EU:ta kunnianhimoisempia tavoitteita. Hiilidioksidin sitominen ilmakehästä ja luontovaikutusten vapaaehtoinen hyvittäminen ovat keinoja, jotka edistävät ilmastotavoitteita heikentämättä yritysten kilpailukykyä. Toimivien kompensatiomarkkinoiden kehittyminen voisi myös luoda uusia tulonlähteitä kotimaiselle alkutuotannolle.

Vapaaehtoisia hyvityksiä voidaan käyttää luonnon monimuotoisuuden edistämisessä tai ilmastomuutoksen torjunnassa. Uusi luonnonsuojelulaki mahdollistaa jo ekologiset kompensatiot luonnonsuojelun edistämiseksi. EU:n uusi hiilenpoistojen sertifiointikehikkoa koskeva asetus puolestaan antaa tukea kotimaisten hiilimarkkinoiden edistämislle. Lisäksi hallitus edistää vapaaehtoisia hiilimarkkinoita esimerkiksi jakeluvelvoitteen joustomekanismilla. On tärkeää varmistaa, että vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kautta alkutuotannossa toteutetut toimenpiteet huomioidaan maataloussektorin päästötoimissa.

Vapaaehtoisten kompensatiotoimien verovähennyskelpoisuus yritysverotuksessa on oikeudellisesti epäselvä, koska tämän kaltaisia aineettomia hyvityksiä ei ole selkeästi määritelty vähennyskelpoiseksi menoksi. Puoliväliriihessä on linjattava elinkeinoverolain uudistuksesta siten,

että myös *elinkeinotoiminnasta johtuvien ilmasto- ja ympäristövaikutusten estämiseksi tai rajoittamiseksi suoritettut menot (EVL 8 §)* olisivat verovähennyskelpoisia. Näin edistettäisiin yksityisten hiili- ja kompensatiomarkkinoiden syntymistä.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, jukka.ihanus@etl.fi, puh. 050 463 9929
Ekonomisti Bate Ismail, bate.ismail@etl.fi, puh. 040 526 0942